č. j. 7 A 39/2002 - 67

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Brigity Chrastilové v právní věci **žalobce J. P.,** zastoupeného JUDr. Romanem Kudrličkou, advokátem, se sídlem Husova 16, České Budějovice, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, adresa pro doručování: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, Kloknerova 26, poštovní přihrádka 69, Praha 414, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 1. 2002, č. j. PO - 1258/GŘ - PV - 2001,

takto:

I. Žaloba **se zamítá**.

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Žalobce **je povinen** uhradit žalovanému na nákladech řízení částku 2071,50 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobou podanou v zákonné lhůtě, byť u nepříslušného soudu, a postoupenou soudu příslušnému (Vrchnímu soudu v Praze) se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí označeného v záhlaví rozsudku, kterým bylo zamítnuto žalobcovo odvolání a potvrzeno rozhodnutí Hasičského záchranného sboru Jihočeského kraje (dále jen „orgán I. stupně“) ze dne 28. 11. 2001, č. j. HSCB - 3000/PV - 2001, jímž byl žalobce propouštěn ze služebního poměru příslušníka Hasičského záchranného sboru České republiky podle ustanovení § 106 odst. 1 písm. d) zákona č. 186/1992 Sb., jakož i rozhodnutí vydaného v I. stupni tohoto řízení o propuštění žalobce ze služebního poměru.

Rozhodnutí bylo odůvodněno tím, že žalobce jako příslušník Hasičského záchranného sboru České republiky nastoupil dne 3. 10. 2001 do služby pod vlivem alkoholu, což bylo kvalifikováno jako kázeňský přestupek, za nějž byl žalobci uložen kázeňský trest snížení hodnosti o jeden stupeň na dobu jednoho roku (rozhodnutí ředitele Hasičského záchranného sboru Jihočeského kraje ze dne 9. 11. 2001, č. j. HSCB - 3000/PV - 2001). V uvedeném jednání spatřoval orgán I. stupně porušení služební přísahy a základních povinností příslušníka, současně též povinnosti stanovené v § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, a rovněž tak povinností stanovených Řádem strojní služby v požární ochraně SP - VPR č. 3/1996 ze dne 2. 1. 1996, hlava XII bod 37 a Řádem chemicko technické služby v požární ochraně SP - VPR č. 1/1996 ze dne 2. 1. 1996, hlava II bod 20 písm. b); tím mělo dojít k porušení služebních povinností zvlášť závažným způsobem. Žalovaný pak k podanému odvolání rozhodnutí orgánu I. stupně potvrdil zejména s tím, že orgán I. stupně se nedopustil dvojího potrestání, když žalobce postihl za kázeňský přestupek a posléze jej propustil ze služebního poměru.

Žalobce v podané žalobě namítal, že neporušil předpisy uvedené v napadaných rozhodnutích a v předmětný den byl připraven plnit povinnosti vyplývající pro něj ze zákona č. 186/1992 Sb. a zákona č. 238/2000 Sb., zejména vyjadřuje nesouhlas s porušením povinností podle zákona č. 361/2000 Sb., neboť ustanovení, jehož porušení se mu vytýká (§ 5 odst. 2 písm. b/) se týká zákazu řízení vozidla a žalobce vozidlo neřídil. Další námitka spočívá v žalobcově přesvědčení, že propuštěním ze služebního poměru byl za tentýž skutek potrestán dvakrát, poprvé se tak mělo stát uložením kázeňského trestu; takový postup podle žalobce nemá oporu v našem právním řádu - ani podle trestněprávních ani pracovněprávních předpisů není možno například pachatele trestného činu pravomocně odsoudit a v průběhu výkonu trestu dalším rozhodnutím uložený trest podstatně zpřísnit v neprospěch pachatele. Žalovaný tedy měl pochybit, pokud vydal dvě rozhodnutí ke stejnému kázeňskému přestupku. Napadené rozhodnutí má proto žalobce za paakt, jenž nemůže mít žádné právní následky.

Žalovaný ve vyjádření k žalobě poukázal na fakta, která byla v řízení o kázeňském přestupku jednoznačně prokázána (nástup do služby pod vlivem alkoholu); žalobce tedy nemohl podle příslušných předpisů řádně a svědomitě vykonávat službu. Pro posouzení věci není rozhodující, že aplikace zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, může být sporná, neboť i bez aplikace tohoto zákona byl dán důvod pro propuštění žalobce ze služebního poměru, neboť k porušení povinností příslušníka Hasičského záchranného sboru došlo. K „dvojímu potrestání“ žalovaný uvádí, že smysl a účel obou opatření jsou rozdílné. Uložením kázeňského trestu byl žalobce postižen za to, že svým jednáním naplnil skutkovou podstatu kázeňského přestupku. V případě propuštění ze služebního poměru podle § 106 odst. 1 písm. d) zákona č. 186/1992 Sb., služební funkcionář posuzuje, zda došlo k porušení služebních povinností tak závažným způsobem, že je vyloučeno, aby příslušník Hasičského záchranného sboru setrval v jeho řadách. Propuštění ze služebního poměru tedy není trestem, nýbrž personálním opatřením. V posuzovaném případě mohlo dojít k propuštění i bez předchozího uloženého trestu. Kázeňským opatřením, proti němuž žalobce nepodal odvolání, však bylo porušení služební přísahy a služebních povinností pravomocně prokázáno a důvod pro propuštění ze služebního poměru byl tedy dán. Žalovaný proto navrhl, aby soud žalobu zamítl.

V replice k vyjádření žalovaného žalobce uvedl, že trvá na žalobě a názory žalovaného odmítá.

Poněvadž Vrchní soud v Praze ve věci do 31. 12. 2002 nerozhodl, převzal tuto právní věc k dokončení řízení Nejvyšší správní soud (§ 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), který je tak povolán učinit za použití části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s. (§ 130 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu žalobních důvodů uvedených v žalobě (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), přičemž vyšel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).

Při jednání soudu dne 25. 11. 2004 účastníci řízení setrvali na svých již dříve učiněných písemných návrzích. Žalobce navíc soudu předložil výplatní pásku za měsíc říjen 2001, z níž vyplývá, že mu směna dne 3. 10. 2001 byla proplacena a dále uvedl, že byl nadřízenými funkcionáři nabádán, aby služební poměr ukončil sám, jinak bude propuštěn. Po zvážení všech okolností se však žalobce rozhodl žádné kroky směřující ke skončení služebního poměru nečinit. Přítomnost alkoholu v krvi si žalobce vysvětluje požitím kapek proti kašli. Žalobce rovněž při jednání soudu uvedl, že jeho zařazení nutně nevyžadovalo, aby při každé směně řídil vozidlo, někdy byl určen i k jiným pracem, například spojaře. Žalovaný při jednání zejména poukázal na skutečnost, že u žalobce se jednalo o opakované porušení služební kázně. Poukázal rovněž na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 7/96, jež bylo vydáno ve věci skončení pracovního poměru hasiče za skutkově obdobných okolností.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že dne 3. 10. 2001 žalobce jako příslušník Hasičského záchranného sboru v hodnosti praporčíka a ve služebním zařazení strojník - řidič nastoupil do služby pod vlivem alkoholu, což bylo prokázáno opakovanou dechovou zkouškou a posléze i rozborem krve, jenž potvrdil hladinu alkoholu v krvi 0,59 g/kg - protokol o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem Nemocnice České Budějovice, soudně lékařské oddělení, ze dne 4. 10. 2001. Žalobce ve svém vyjádření k této skutečnosti dne 24. 10. 2001 (poté, co mu bylo sděleno, že bylo zahájeno šetření ve věci možného spáchání kázeňského přestupku) uvedl, že dne 3. 10. 2001 nastoupil do služby, neboť nepociťoval žádnou indispozici z důvodu vlivu alkoholu, která by snižovala jeho schopnost vykonávat činnost strojník - řidič. Pociťoval příznaky rýmy a kašle. Kladný výsledek orientační dechové zkoušky na alkohol ze dne 3. 10. 2001 byl pro něj překvapující. Rozhodnutím orgánu I. stupně ze dne 9. 11. 2001 byl žalobci uložen kázeňský trest snížení hodnosti o jeden stupeň na dobu jednoho roku. Poté orgán I. stupně zahájil řízení o propuštění ze služebního poměru, a to vzhledem k závažnosti přestupku (žádost o projednání návrhu na propuštění základní organizaci Odborového svazu hasičů ze dne 28. 11. 2001). Při jednání výboru tohoto odborového svazu dne 28. 11. 2001 žalobce uvedl, že si nebyl vědom toho, že při nástupu do služby dne 3. 10. 2001 byl pod vlivem alkoholu a že považuje rozhodnutí o kázeňském trestu za dostačující. Tentýž den, tj. 28. 11. 2001 vydal orgán I. stupně rozhodnutí, kterým byl žalobce propuštěn ze služebního poměru pro porušení služebních povinností zvlášť závažným způsobem. Tím, že nastoupil dne 3. 10. 2001 do služby pod vlivem alkoholu, porušil povinnosti stanovené v § 13 zákona č. 238/2000 Sb., § 28 odst. 1 písm. a) zákona č. 186/1992 Sb., § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, a ustanovení Rozkazu č. 3/1966 a č. 1/1996. Závažnost tohoto porušení povinností je taková, že odůvodňuje propuštění ze služebního poměru podle § 106 odst. 1 písm. d) zákona č. 186/1992 Sb. Toto rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 29. 11. 2001. Žalovaný pak toto rozhodnutí v odvolacím řízení potvrdil a žalobcovo odvolání zamítl.

Nejvyšší správní soud po provedeném řízení shledal, že žaloba není důvodná. O námitkách uplatněných v žalobě uvážil takto:

Žalobce byl příslušníkem Hasičského záchranného sboru České republiky; podle § 10 odst. 1 zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění účinném v době vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon č. 238/2000 Sb.“), se na služební poměr příslušníků Hasičského záchranného sboru užije zákon č. 186/1992 Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky (dále jen „zákon č. 186/1992 Sb.“), nestanoví-li tento zákon jinak, a s vyloučením některých taxativně stanovených ustanovení. Podle § 13 zákona č. 238/2000 Sb., je příslušník Hasičského záchranného sboru povinen vykonávat službu svědomitě a řádně podle svých sil, znalostí a schopností, prohlubovat své odborné znalosti, udržovat fyzickou zdatnost a toto prokazovat zkouškou odborné a fyzické způsobilosti. Podle § 28 odst. 1 písm. a) zákona č. 186/1992 Sb., který se na posuzovanou věc rovněž použije, je povinen plnit svědomitě a řádně úkoly uložené mu zákony a dalšími obecně závaznými předpisy jakož i úkoly uložené mu rozkazy a pokyny služebních funkcionářů a nadřízených. Ustanovení § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, stanoví, že řidič nesmí řídit vozidlo bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo v takové době po jeho požití, kdy by mohl být ještě pod jeho vlivem. Podle Rozkazu č. 1/1996 (Řád chemicko technické služby v požární ochraně) je hasič povinen hlásit při nástupu služby neprodleně nadřízenému veliteli indispozici či jiné důvody, které mu zabraňují použít prostředky chemickotechnické služby (bod 20.b/) a podle Rozkazu č. 3/1996 (Řád strojní služby v požární ochraně) je řidič a strojník povinen každou indispozici, která snižuje schopnost k řízení požárního automobilu, neprodleně nahlásit bezprostředně nadřízenému veliteli (bod 37). Služebnímu zařazení hasič strojník v 7. platové třídě (což bylo žalobcovo zařazení) odpovídá podle služebního platového řádu (nařízení vlády č. 79/1994 Sb.) činnost: řízení a obsluha speciální požární techniky a vyprošťovacích zařízení při zásahu. Podle § 106 odst. 1 písm. d) zákona č. 186/1992 Sb., který na posuzovanou věc rovněž dopadá, může být příslušník Hasičského záchranného sboru propuštěn ze služebního poměru, jestliže porušil služební přísahu nebo služební povinnost zvlášť závažným způsobem.

Ačkoliv žalobce se ke skutkové stránce věci, tj. zda nastoupil dne 3. 10. 2001 do služby pod vlivem alkoholu, vyjadřuje v tom směru, že si této skutečnosti nebyl vědom, popřípadě, že byl závěry rozboru krve překvapen, anebo - při jednání soudu -, že požil kapky proti kašli, nemá soud pochybnosti o tom, že jak trubicemi ALTEST, tak rozborem krve bylo prokázáno, že žalobce byl v době nástupu do služby pod vlivem alkoholu. Prvá dechová zkouška trubicí ALTEST v 7.20 hodin 3. 10. 2001 byla podle služebního záznamu z téhož dne pozitivní s délkou zabarvení téměř k rysce, rozbor krve odebrané v 9.10 hodin prokázal hladinu alkoholu 0,59 g/kg. Proto pro vyslovení úvahy o prvé námitce (tvrzení o tom, že se žalobce nedopustil porušení povinností stanovených příslušnými předpisy uvedených v napadených rozhodnutích, zejména § 5 odst. 2 písm. b/ zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích), je rozhodující určení okruhu povinností (a to jak povinností stanovených obecně závaznými předpisy, tak rozkazy nadřízených služebních funkcionářů), jež tímto jednáním porušil.

Soud nejprve obecně poznamenává, že podstatnou náplní služebního zařazení žalobcova strojník - řidič, je řízení složité požární techniky včetně její obsluhy při zásahu. Jestliže výše citovaná zákonná ustanovení vyžadují, aby příslušník Hasičského záchranného sboru vykonával službu svědomitě a řádně, přičemž § 5 odst. 2 písm. b) citovaného zákona č. 361/2000 Sb. zakazuje řidiči řídit vozidlo pod vlivem alkoholu, pak žalobce svým jednáním

bez jakýchkoli pochybností způsobil, že službu, jejímž obsahem je ochrana života a zdraví osob, k čemuž se rovněž zavázal služební přísahou, nemohl vykonávat vůbec, natož svědomitě a řádně. Na tom nic nemění subjektivní připravenost k výkonu služby. Bylo žalobcovou povinností uloženou zákonem zdržet se požívání alkoholických nápojů v takové době před nástupem do služby, aby mohl vykonávat svědomitě a řádně službu, jež spočívá v řízení vozidel a jejich obsluze. Nejvyšší správní soud proto neshledává právní kvalifikaci, kterou žalovaný na tento skutek užil, nesprávnou. Jistě nešlo o přímé porušení ustanovení § 5 odst. 2 písm. b) citovaného zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, neboť v řízení vozidla bylo žalobci jeho nadřízenými zabráněno, nicméně aplikace tohoto ustanovení ve spojení s ustanoveními zákona č. 238/2000 Sb. (§ 13) a zákona č. 186/1992 Sb. (§ 28 odst. 1 písm. a/) vymezujícími základní povinnosti příslušníka skýtají dostatečnou oporu pro vyslovení závěru, že žalobce povinnosti příslušníka porušil. Na tomto závěru nemůže ničeho změnit ani žalobcovo tvrzení, že ne při každé směně řídil vozidlo, podstatné je, že řízení vozidel a obsluha techniky byly náplní jeho práce a v případě nutnosti zásahu by býval povinen tyto povinnosti plnit. V řízení o propuštění ze služebního poměru pak orgán I. stupně hodnotil toto porušení jako zvlášť závažné, kterýžto stupeň intenzity porušení právní povinnosti stanoví § 106 odst. 1 písm. d) zákona č. 186/1992 Sb., jako podstatný znak, jehož naplnění zakládá možnost příslušníka propustit ze služebního poměru. Nejvyšší správní soud tedy dospěl k názoru, že žalobce porušil citovaná ustanovení předpisů upravujících služební poměr příslušníka Hasičského záchranného sboru ve spojení s § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Hodnocení intenzity tohoto porušení provedené v napadených rozhodnutích spjaté se specifiky funkce, kterou žalobce zastával (hasič strojník), se nevymyká mezím, které zákon pro takové posouzení skýtá.

Pokud jde o námitku dvojího postihu za tentýž skutek, Nejvyšší správní soud jí nepřisvědčuje. Smysl a účel uložení kázeňského trestu a propuštění ze služebního poměru jsou zcela odlišné. Uložením kázeňského trestu je příslušník Hasičského záchranného sboru postižen za to, že svým jednáním naplnil skutkovou podstatu kázeňského přestupku (§ 33 zákona č. 186/1992 Sb.), přičemž uložení kázeňského trestu nepatří mezi důvody pro propuštění. Propuštění příslušníka ze služebního poměru je jedním ze způsobů jeho skončení. V případě propuštění podle § 106 odst. 1 písm. d) služební funkcionář posuzuje, zda došlo k porušení služební přísahy nebo služební povinnosti tak závažným způsobem, že je vyloučeno další setrvání příslušníka v řadách Hasičského záchranného sboru. Nejde tedy o potrestání za stejné jednání, neboť propuštění není z hlediska právního trestem - i když subjektivně tak může být vnímáno. Každé protiprávní jednání může vyvolat následky spočívající ve vyvození různého druhu odpovědnosti (trestní, kázeňské, za škodu atd.). Za nepřípustné by soud považoval pouze současné či postupné uplatnění takového druhu odpovědnosti, které se vzájemně vylučují (například trestní a kázeňské podle § 37 zákona č. 186/1992 Sb.). Zákon č. 238/2000 Sb. ani zákon č. 186/1992 Sb. nebrání tomu, aby došlo k uložení kázeňského trestu a současně propuštění ze služebního poměru. Souběhu pak nebrání ani skutečnost, že v posuzovaném případě by v důsledku propuštění byl kázeňský trest (snížení hodnosti na dobu jednoho roku) fakticky nevykonatelný. Posuzování efektivity uloženého kázeňského trestu ostatně není věcí soudu. Soud rovněž dává za pravdu vyjádření žalovaného, že k propuštění ze služebního poměru mohlo v posuzovaném případě dojít i bez kázeňského potrestání - v tomto ohledu je odůvodnění napadeného rozhodnutí nepřesné, nicméně pro posouzení důvodnosti této i poslední námitky (zmatečnost napadeného rozhodnutí v odůvodnění, pokud se domnívá, že by nevydáním rozhodnutí o kázeňském přestupky došlo k porušení principu presumpce neviny) bez právní relevance.

Žalobou napadené rozhodnutí bylo z hlediska žalobou uplatněných námitek vydáno v souladu se zákonem. Proto Nejvyšší správní soud žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

Nad rámec odůvodnění Nejvyšší správní soud přisvědčuje poukazu žalovaného na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 7/96, jímž zamítl ústavní stížnost v případu, jenž skutkově odpovídal nyní posuzované věci, a to v podmínkách, kdy zaměstnavatel dal výpověď hasiči ve funkci řidič - strojník v pracovním poměru. Pokud jednání spočívající v nastoupení služby pod vlivem alkoholu zakládalo důvod pro skončení pracovního poměru, tím spíše musí být tento následek přípustný za situace, kdy tato činnost je vykonávána ve služebním poměru majícím znaky poměru veřejnoprávního, pro nějž jsou příznačné vztahy nadřízenosti a podřízenosti, zvýšené odpovědnosti, ale rovněž tak i určitých zvýhodnění.

Žalobce neměl v řízení úspěch, proto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. a contrario nemá právo na náhradu nákladů řízení. Povinnost žalobce nahradit náklady řízení žalovanému vyplývá z § 60 odst. 1 s. ř. s., podle nějž má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení, které důvodně vynaložil. Za takové náklady soud považuje náklady spjaté s přepravou pověřeného zaměstnance žalovaného do sídla procesního soudu; cesta Praha - Brno - Praha byla vykonána osobním automobilem značky Škoda Felicia GLXI SPZ xxxx. Výše těchto nákladů se podle § 57 s. ř. s. ve spojení s § 40 Jednacího řádu Nejvyššího správního soudu stanoví v případě užití vlastního motorového vozidla (za něž nutno v tomto případě považovat i vozidlo ve vlastnictví státu, jež sloužilo k přepravě představitele žalovaného k jednání), ve výši podle zákona č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách. Podle § 7 zákona č. 119/1992 Sb. přísluší za použití silničního motorového vozidla za každý 1 km jízdy sazba základní náhrady (3,50 Kč) a náhrada za spotřebované pohonné hmoty. Žalovaný doložil 404 ujetých kilometrů, za něž tedy přísluší 1414 Kč jako základní náhrada, a při výši průměrné ceny za 1 litr benzinu 95 O Super (vyhláška MPSV č. 449/2003 Sb. - § 3 písm. c/) 24,30 Kč a průměrné spotřebě vyplývající z technického průkazu ve výši 6,7 l/100 km činí náhrada za spotřebované pohonné hmoty 657,50 Kč, úhrnem tedy 2071,50 Kč.

Proto bylo ve výroku III. rozhodnuto o povinnosti žalobce nahradit žalovanému tyto náklady, a to v přiměřené lhůtě.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. listopadu 2004

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu